

VONDeLing

Tijdschrift van het Vicariaat ONDerwijs

Nr 17 – januari 2016

Redactioneel

In het zakenleven zijn het de dagen van balansen en rekeningen opmaken, van overleg over wat vernieuwd, afgestoten of toegevoegd moet worden. Als men niet ten minste eenmaal per jaar alles overziet, dan krijgt men 'bedrijfsblindheid', die vernieuwingen uitsluit. Elke goede ondernemer houdt daar rekening mee.

Is in mijn persoonlijk leven zo iets niet even hard nodig ?

Minstens eenmaal per jaar de balans opmaken van mijn leven, bekijken wat er vernieuwd en verbeterd kan worden en waarmee er gebroken dient te worden. Het kan nooit goed zijn om gedachteloos in een sleur verder te leven. 'Ben ik spiritueel gegroeid ? Ben ik meer naaste geworden van medemensen ? Sta ik vrijer van mezelf ? Doe ik daadwerkelijk iets om de wereld rondom mij aangenamer te maken ? ... ?'

Het oude kerstverhaal zet mij alvast op weg. De wereld was ook toen kil en er was geen plaats voor 'het Kind dat van elders kwam'. Twee moederhanden legden het voorzichtig in een voederbak. Ruwe herders kwamen het zien en vielen stil in gebed. En buiten zongen de engelen van een vrede die het verstand te boven gaat. Een engel zei: "Zie, ik verkondig u grote blijdschap." Kan dat waar zijn in deze tijd ... grote blijdschap !?

Het kan als ik, zoals een goede ondernemer, anders durf en wil kijken naar waar ik al zolang mee bezig ben: een thuishaven opbouwen en werken binnen onderwijs. Als ik de obstakels durf en wil wegnemen die er voor zorgen dat 'het Kind dat van elders kwam' niet of onvoldoende terecht kan in deze of gene katholieke dialogeschool. Als ik de normen, die ik sinds jaar en dag gedachteloos meeneem, durf in vraag stellen wanneer ze de hoofdwaarde van het christelijk geloof, 'onvoorwaardelijke liefde', dreigen te overschaduwen. Misschien maak ik dan de kerstwens van het vicariaat onderwijs een beetje waar:

Donkere tijden

Kind van elders geboren

Gods vrede licht op

Fons Uytterhoeven

Zalig Kerstmis en een vredevol 2016

Colofon

Digitaal tijdschrift
van het
Vicariaat Onderwijs
Aartsbisdom
Mechelen-Brussel

Frederik De Merodestraat
18, 2800 Mechelen

Tel: 015 29 84 01 (02)

Fax: 015 29 84 03

E-mail:

info@vikom.be

Website:

www.vikom.be

Versijnt 4 keer per jaar.

Redactie:

Guido François

Jürgen Mettepenningen

Fons Uytterhoeven

Tekst + Foto's: Guido François
(tenzij anders vermeld)

Ver. uitgever:

Fons Uytterhoeven

Inhoud:

Redactioneel	1
Actualia	2
Vieringen, conferenties	14
Personalialia	20

Actualia

BOS en vorming voor schoolbesturen

Voorbeelden werken inspirerend. Dat bleek uit de reacties op de ontwikkelingen in het BOS-verhaal geschetst in het vorige nummer van VONDeLing (nr 16 – november 2015). Bepaalde modellen van intentieverklaringen worden gretig doorgestuurd en overgenomen. De vraag naar concreet materiaal neemt toe naarmate schoolbesturen vorderen in hun verkennende gesprekken. De koepel probeert daaraan tegemoet te komen met de vormingssessies rond bestuurlijke Optimalisering en Schaalvergroting (BOS) die in de vijf bisdommen gepland zijn in de loop van januari 2016. Elk vicariaat kon maar twee thema's per avond kiezen, vandaar het volgende overzicht:

Vorming rond Bestuurlijke Optimalisering en Schaalvergroting (BOS)

Het thema **'Organisatiemodellen'** wordt aangeboden op de volgende data en in de volgende bisdommen: 18-01 (Hasselt), 20-01 (Mechelen), 25-01 (Brugge) en 26-01 (Antwerpen). Willy Penninckx zal dat thema in elk van die bisdommen behandelen. Belangrijk is te beseffen dat de keuze van een organisatie-model dient voort te vloeien uit een grondige gedachtewisseling over wat bestuurders belangrijk en onontbeerlijk vinden in de organisatie van een regionaal schaal-vergroot bestuur. Het zou fout zijn onmiddellijk te vertrekken van een bestaand model. Eerst dient men de bouwstenen aan te dragen en dan te kijken welk bestaand model daar het best aan beantwoordt.

Foto: vorming 'Kompas voor de bestuurder' 8-12-2015

Het thema **'Deugdelijk bestuur'** kan alleen gevolgd worden op 13-01 in Gent en op 20-01 in Mechelen. Daarvoor is Lieve Van Camp de spreker. De vorming vertrekt van een tekst rond 'goed bestuur' die momenteel besproken wordt in adviesorganen en de raad van bestuur van Katholiek Onderwijs Vlaanderen.

Voor het thema **'Organisatie van inspraak'** kan men terecht in Gent (13-01), Hasselt (18-01) en Brugge (25-01). Het aartsbisdom biedt dat thema niet aan. Wellicht is Dominiek Olivier de spreker.

Het thema **'Masterplan infrastructuur'** wordt op 26-01 alleen in Antwerpen aangeboden, maar het wordt hernomen tijdens het Voorjaarsseminarie in Mechelen op 8 maart 2016. Spreker is Filip Canfijn, stafmedewerker van de Dienst Bestuur en Organisatie.

Voor de details over de locaties en het tijdstip verwijzen we graag naar de vormingsbrochure, die u ook kunt downloaden of raadplegen op de website van Katholiek Onderwijs Vlaanderen bij 'besturen'. Inschrijven kan via de website www.nascholing.be onder 'aanbod besturen'.

Een schoolbestuur dat van elk van de thema's op de hoogte wil zijn, zal zich moeten opsplitsen, of zal afgevaardigden naar verschillende locaties dienen te sturen.

Vorming 'Kompas voor de bestuurder' afgerond

Op 17 november en 8 december 2015 vond in Mechelen de tweejaarlijkse vorming 'Kompas voor de bestuurder' plaats. Die had als bedoeling (vooral) nieuwe bestuurders

wegwijs te maken in de Gids voor Besturen en vooral de elektronische versie ervan, de E-gids. Daar staat een schat aan informatie over alle aspecten van het bestuur van scholen. In de laatste sessie mocht Guido François de dienstverlening en de werking van het Vicariaat Onderwijs voorstellen. Er namen een tiental bestuurders aan deel.

Masterclass kende succes

Johan Verschueren s.j. tijdens zijn boeiende masterclass

Op 29 oktober 2015 kende *Johan Verschueren s.j.* succes met zijn masterclass over 'Leiderschap in een diverse schoolcontext'. Hij illustreerde moreel leiderschap met een filmfragment waarin de Duitse bondskanselier Angela Merkel geïnterviewd wordt over het 'gevaar van de toestromende moslimvluchtelingen'. Zij gaf uiting aan moreel leiderschap door te stellen dat we onze eigen religieuze traditie dienen te valoriseren en de eigen identiteit op een positieve manier te versterken. Angst is immers een slechte raadgever, ook in de context van een snel veranderende schoolpopulatie, die een andere aanpak vergt. We kunnen die veranderingen het best aan als we ze als een opportuniteit zien en de moeilijkheden niet proberen te vermijden. Hij illustreerde zijn betoog met eigen ervaringen in het Xaveriuscollege in Borgerhout en legde uit wat Ignatiaans of Jezuïtisch leiderschap inhoudt. U vindt een mooi verslag van de masterclass in het decembernummer van Forum.

Vorming op maat

We kunnen niet voldoende herhalen dat besturen ook vorming op maat kunnen vragen over verschillende thema's zoals 'toekomstgerichte reflectie over de bestuurswerking', 'zelfevaluatie' (om beter te besturen), 'samenwerking tussen besturen' enzovoort. Meer info bij Lieve Van Camp: tel: 0484 66 81 09, e-mail: lieve.vancamp@katholiekonderwijs.vlaanderen.

Evolutie in de BOS-gesprekken

Ten opzichte van het vorige nummer (november 2015) zijn er niet zoveel nieuwe ontwikkelingen te melden. Vooreerst een kleine rechtzetting: in de regio **Asse-Merchtem-Opwijk-Wemmel-Meise** is het nog geen uitgemaakte zaak dat alle schoolbesturen bereid zijn een intentieverklaring voor verdere gesprekken te ondertekenen. Op de vooropgestelde datum van 11 januari 2016 zal nog niet de ondertekening, maar wel de bespreking van een ontwerp van intentieverklaring plaatsvinden.

Foto onder: Schoolbestuurders regio Leuven tijdens de vergadering van 23 februari 2015

Op enkele uitzonderingen na zullen bijna alle schoolbesturen van de regio **Leuven en het Hageland** op maandag 11 januari 2016 om 19.30u de intentieverklaring ondertekenen die al is voorgesteld op 14 oktober 2015. Een week later, op 18 januari 2016 is de eerste vergadering van de stuurgroep gepland. Die bestaat uit één gemandateerde van elk schoolbestuur, moderator Dirk De Ceulaer en Guido Dewinter, procesbegeleider BOS van het Vicariaat onderwijs, als secretaris. Bij de ondertekening van de intentieovereenkomst in het Vrij Technisch Instituut Leuven worden, buiten de ondertekenaars ook de gemandateerden en de plaatsvervangers uitgenodigd. Zij kunnen er met elkaar kennismaken bij een nieuw-

jaarsdrink. De stuurgroep zal een week later vergaderen in het Paridaensinstituut.

Schoolbestuurders uit de ooststrand rond Brussel tijdens een vergadering in Kortenberg op 21 oktober 2015

De besturen in de **ooststrand van Brussel** lieten intussen weten dat ze alle bereid zijn om verdere gesprekken te voeren. Dat is alvast positief. Ook in andere regio's vinden nog gesprekken plaats, maar daar is het Vicariaat niet altijd bij betrokken en dus maar sporadisch geïnformeerd.

Een constante is dat sommige besturen zich maar moeilijk durven te engageren voor gesprekken, omdat ze graag eerst willen vernemen wat de overheid van plan is met de BOS-operatie. Het meest recente bericht daarover is dat de Minister van Onderwijs nu toch een conceptnota klaar zou willen krijgen tegen april 2016. Vraag is of dat zo zal zijn, want die belofte werd vorig jaar ook al uitgesproken. In Onderwijsdecreet XVI zou de datum van 1 september 2017 voor de mogelijke uitstap uit een scholengemeenschap en de overstap naar een schoolbestuur met bijzondere kenmerken, al verschoven worden naar 1 september 2018. Een logisch uitstel gezien het feit dat er nog steeds geen conceptnota is en ook de overheid beseft dat het BOS-proces toch wel wat voorbereidingstijd vraagt.

een schoolbestuur met bijzondere kenmerken, al verschoven worden naar 1 september 2018. Een logisch uitstel gezien het feit dat er nog steeds geen conceptnota is en ook de overheid beseft dat het BOS-proces toch wel wat voorbereidingstijd vraagt.

Raamovereenkomsten Bisdommen
 Antwerpen Gent Hasselt Mechelen - Brussel

Overheidsopdrachten: een nieuw elan

Door de aanwerving van een paar nieuwe medewerkers kunnen zowel I.R.O. als Katholiek Onderwijs Vlaanderen hun dienstverlening rond overheidsopdrachten uitbreiden. Intussen volgen de raamcontracten waarvoor scholen en schoolbesturen kunnen inschrijven, elkaar in snel tempo op.

Nieuwe medewerkers stellen zich voor

Tijdens de vergadering van de netwerkgroep overheidsopdrachten op 8 december 2015 mochten de nieuwe medewerkers zich voorstellen: **Eline Peeters** voor de vzw I.R.O. en **Stefanie Gryson** voor de Dienst Bestuur en Organisatie van Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Eline is vanaf half oktober aan de slag, Stefanie vanaf september. Vanuit I.R.O. kreeg Eline de opdracht mee om Els Verbiest te helpen met de voorbereiding en verdere uitwerking van de raamcontracten rond Verzekeringen Omnium Opdrachten en bestuurdersaansprakelijkheid en voor het nieuwe raamcontract handboeken basisonderwijs. Ze zal ook marktonderzoek verrichten rond mogelijk nieuwe raamcontracten onderhoudsproducten en brandverzekering. Of ook 'handboeken secundair onderwijs' bij de prioritair te onderhandelen dossiers behoort, dient verder onderzocht te worden.

Eline Peeters, nieuwe medewerkster bij I.R.O.

Stefanie Gryson, nieuwe medewerkster bij Katholiek Onderwijs Vlaanderen (foto: website Kath. Ond.Vlaanderen)

Stefanie Gryson volgt momenteel nog vormingen. Ze is als juriste bereid zowel I.R.O. als individuele scholen en schoolbesturen te ondersteunen bij het nakijken van bestekken op het juridische vlak. Ze hoopt het aantal vragen gaandeweg vlotter te kunnen beantwoorden door intussen geroutineerder te worden. Ze denkt eraan werkgroepen op te richten volgens het onderwerp van bestek, zodat de bundeling van expertise vanuit het werkveld snel tot betere resultaten kan leiden. Misschien ontstaan er daarvoor steeds meer standaardbestekken die de basis kunnen vormen voor nieuwe. Vooral het technische luik van elk bestek vergt kennis van zaken en wie er Vlaanderenbreed mee bezig is in de scholen kan daarvoor nuttige informatie aanleveren.

Het is ongeveer wat wij in ons bisdom proberen te bereiken met de netwerkgroep: expertise, ervaringen en bestekken uitwisselen en waar mogelijk samenwerken om

geen nodeloze energie en tijd te verspillen. Katholiek Onderwijs Vlaanderen probeert ook nog vormingssessies aan te bieden, bv rond het opstellen van bestekken. We vertrouwen erop dat de samenwerking tussen vzw I.R.O., de netwerkgroepen, de vzw ServiKO (bisdom Brugge) en Katholiek Onderwijs Vlaanderen perspectieven opent en mooie resultaten kan opleveren.

Parlementaire vraag

Intussen is er over de problematiek van overheidsopdrachten een Parlementaire vraag besproken in de Commissie Onderwijs.¹ De vraagsteller, Koen Daniëls (N-VA) verwees naar de verzekeringen die scholen afsluiten en vroeg Minister Hilde Crevits hoe zij de opvolging van de wetgeving op de overheidsopdrachten zag in het onderwijs? Welke problemen ondervinden schoolbesturen en wat zijn de ondersteuningsmogelijkheden? Welke controle is er om de wetgeving overheidsopdrachten te volgen en misbruiken te vermijden?

Foto: website Facilitair Bedrijf

De Minister was zich bewust van de planlast en het gebrek aan kennis over de regelgeving en de aan te kopen producten of de te leveren diensten. Zij is bereid te onderzoeken in welke mate het *Facilitair Bedrijf* ondersteuning kan bieden aan scholen inzake informatie, expertise, draaiboeken, modeldocumenten en vorming. Ze stelde dat “de combinatie van de figuur van de opdrachtcentrale en van de figuur van de raamovereenkomsten de mogelijkheid biedt om in één keer raamovereenkomsten af te sluiten voor een groep onderwijsinstellingen”. Dat is precies wat vzw I.R.O. doet, maar we vermoeden dat de Minister onze organisatie nog niet kent. Voorts zei Crevits dat de onderwijskoepels misschien ook betrokken kunnen worden bij het Vlaams plan Overheidsopdrachten voor een strategisch en gecoördineerd beleid inzake overheidsopdrachten voor Vlaanderen. Wat controle betreft stelde ze dat ze niet van plan is speciale controleurs op pad te sturen maar dat de scholen er alle belang bij hebben de regelgeving correct toe te passen, aangezien ze er ook financieel voordeel kunnen uithalen. Ze is er ook voor gewonnen scholen de mogelijkheid te geven zoveel mogelijk aan te sluiten bij contracten die door de Vlaamse administratie of gemeentebesturen worden onderhandeld. De schaarse overheidsmiddelen moeten immers zo efficiënt mogelijk worden gebruikt.

Infosessie IC-Verzekeringen rond Bestuurdersaansprakelijkheid

Juriste Els De Muer bij de toelichting van de polis BA Bestuurders op 16-11-2015

Op 16 november namen een dertigtal bestuurders en directeurs deel aan een informatiesessie van IC-verzekeringen over het nieuwe raamcontract Burgerlijke aansprakelijkheid bestuurders. Het was een gelegenheid om nog eens duidelijk aan te geven wat zo'n polis allemaal inhoudt en wat niet. Het gaat zowel over Burgerlijke Aansprakelijkheid uitbating, als bestuurs- en beroepsfouten. Juriste Els De Muer legde uit wat bestuurders dienen te verstaan

onder de gehanteerde terminologie en wie er allemaal een vordering tegen bestuurders kan instellen. Een geruststelling is dat bestuurders eigenlijk een goede bescher-

¹ U vindt de vraag en het antwoord van Minister Crevits via de volgende link: http://www.katholiekonderwijs.vlaanderen/nieuws/commissie-onderwijs-10-12-2015-%E2%80%93-wet-op-de-overheidsopdrachten?newsitem=064d502d-baf7-423e-876f-3e13496b7139&utm_medium=email&utm_source=transactional&utm_campaign=Algemene+Nieuwsbrief%3A+Nieuwsbrief+23

ming genieten. Hij of zij gaat geen persoonlijke verbintenissen aan maar verbindt rechtstreeks de vzw. Die is dus ook aansprakelijk voor de eventuele schade. Ook de 'aangestelden', dat wil zeggen iedereen die een werknemersband heeft (en dus onder

het gezag, het toezicht en controle werkt van het bestuur) worden beschermd. Een bestuurder is echter geen aangestelde. Bestuursfouten moeten uiteraard voorkomen worden. Intern is het de taak van de Algemene Vergadering om dan eventueel geen kwijting te geven. De verzekeringspolis voorziet in rechtsbijstand en dekking van lichamelijke ongevallen. Bij de waarborgen is er een uitbreiding waarbij het statuut van bestuurder altijd dekking geeft zodra hem of haar iets overkomt in een schoolgebonden omgeving.

De spreekster stelde dat steeds meer verzekeraars weigeren tussen te komen bij fouten in een overheidsopdracht, indien er vooraf geen juridisch advies is gevraagd. Bij deze polis wordt dat juridisch advies niet als een verplichting ingeschreven.

We vernamen ook dat stagiairs die stage lopen in een school onder de verantwoordelijkheid vallen van de school waar stage gelopen wordt.

Aan de hand van concrete 'cases' kregen we een idee voor wat soort aangelegenheden de polis van pas komt. Ons besluit was dat geen enkel bestuur het zich vandaag nog kan veroorloven om geen verzekering BA-bestuurders af te sluiten. Pesten op school, overheidsopdrachten, ontslagen van leerkrachten, gebreken aan gebouwen, attestering, tuchtprocedures, ... een bestuur krijgt er soms klachten over, omdat het er misschien niet zorgvuldig mee omgesprongen is.

De intekenperiode voor dit raamcontract loopt tot en met 8 januari 2016.

Nieuw raamcontract handboeken basisonderwijs in voorbereiding

Tot net vóór de kerstvakantie liep de intekenperiode voor een nieuw raamcontract handboeken basisonderwijs. Het bestek is niet veel aangepast ten opzichte van vorige keer. We blijven werken met percelen per arrondissement. Wel kregen de scholen bij de nieuwsbrief met richtlijnen ook een overzicht van de service die ze mogen verwachten van de leverancier en welke niet, dit om verkeerde verwachtingen en daarmee samenhangende betwistingen te vermijden.

Het secretariaat van I.R.O. verhuist

Vanaf 11 januari verhuist het secretariaat van de vzw I.R.O. van het Bisdom in Gent naar het Diocesaan Onderwijsbureau (Vicariaat onderwijs Bisdom Gent), Marialand 31, 9000 Gent. De telefoonnummers en e-mailadressen blijven ongewijzigd. Ze staan vermeld op de startpagina van de website www.ro-bisdommen.be

De school en de welzijnswet

Interactieve workshop voor hiërarchische lijn - 9 november 2015

Met bijna 100 deelnemers in een goed gevuld auditorium in het Don Bosco Onderwijscentrum in Oud-Heverlee was de interactieve workshop 'de school en de welzijnswet' een schot in de roos. Op 9 november 2015 was de doelgroep alvast goed vertegenwoordigd, met name de zogenoemde 'hiërarchische lijn': schoolbestuurders, directeurs en desgevallend personeelsleden die op een bepaald moment verantwoordelijk zijn en de hiërarchische lijn vertegenwoordigen.

Foto rechts: een tot de nok gevuld auditorium in het Don Bosco Onderwijscentrum

Foto onder: Pieter De Munck van FOD WASO

De diocesane stuurgroep preventieadviseurs die de workshop organiseerde had als doelstelling de eindverantwoordelijken voor preventie, veiligheid en welzijn op het werk goed te informeren over hun verplichtingen en aansprakelijkheid vanuit de invalshoek van de welzijnswetgeving. Als eerste en belangrijkste spreker was daarom ingenieur Pieter De Munck uitgenodigd, adviseur-generaal van FOD WASO, dat is de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.

De welzijnswet in een notendop

Na de verwelkoming door de voorzitter van de stuurgroep, Alfred De Wit, stak *Pieter De Munck* van wal. Hij kon het niet laten een kritische opmerking te maken over de 'overvolle zaal'. Die was eerder berekend op een 80-tal deelnemers en er waren er 95 aanwezig. We waren wat slachtoffer van het eigen succes en dat uitte zich ook in de beoordeling van de accommodatie achteraf.

De eerste dia zette meteen de toon: een artikel uit het Laatste Nieuws met als titel: "Kleuterjuf loopt evenveel risico op arbeidsongeval als dakwerker". Dan volgde een uiteenzetting over de welzijnswet en over mogelijke sancties en strafrechtelijke vervolging bij overtreding van die wet. Termen als (on)veiligheid, gezondheid, psychosociale belasting (de drie pijlers van welzijn), arbeidshygiëne, ergonomie, verfraaiing van de arbeidsplaatsen en leefmilieu (belangrijke bouwstenen om te werken aan gezondheid) passeerden de revue. "Welzijn op het werk is het resultaat van het samengaan van alle factoren met betrekking tot de arbeidsvoorwaarden, -omstandigheden en -relaties waarin het werk moet worden uitgevoerd". Met een historisch overzicht van

Napoleon tot nu, toonde De Munck aan dat welzijn op het werk ook een maatschappelijke visie is. Aanvankelijk voerde productieveiligheid de hoofdtoon. Gaandeweg kwam de nadruk meer en meer op de veiligheid en het welzijn van de werknemer zelf te liggen en kwamen er meer maatregelen om hem of haar beter te beschermen. Hoewel het lang geduurd heeft alvorens de werkgever zelf voor het gerecht kon worden gedaagd, indien hij de opmerkingen over onveilige werkomstandigheden vanuit de inspectie niet had nageleefd.

De verantwoordelijkheid voor het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk werd geregeld door de wet van 4 augustus 1996. Ze is toepasselijk op werkgevers en werknemers. Belangrijk voor scholen is dat bepaalde mensen worden gelijkgeschakeld met werknemers. Naast bv stagiairs en bepaalde leerlingen uit het beroepsonderwijs die een vorm van arbeid verrichten in de school, horen daar ook de personen bij die, "anders dan krachtens een arbeidsovereenkomst, arbeid verrichten onder het *gezag* van een andere persoon". Dat laatste geldt als de werkgever bepaalt wat je moet doen, wanneer en hoe (met welke middelen). In een schoolcon-

text kunnen daar vrijwilligers onder vallen, bv ouders die kinderen mee begeleiden naar en in het zwembad, of optreden als leesmoeder. Voor de werkgever komt het erop aan risico's voor zijn 'werknemers' (in de ruime betekenis) te vermijden of ze bij de bron uit te schakelen of te verminderen.

De adviseur-generaal legde het verschil uit tussen een risico en een gevaar: een mes op de rand van een tafel is een gevaar, ik kan er mij mee snijden. Het risico is de kans dat een gevaarlijke situatie aanleiding geeft tot ongevallen. Gevaarlijke situaties zijn toegelaten, maar je moet rekening houden met wie geconfronteerd wordt met risico's. De werkgever dient ook de voorkeur te geven aan collectieve beschermingsmiddelen boven individuele, bv geen oordopjes uitdelen maar het geluidsniveau van de muziekinstallatie lager zetten om gehoorbeschadiging te voorkomen.

De werkgever mag ook zijn verantwoordelijkheid delegeren maar dan moet hij niet alleen de bevoegdheid, maar ook de middelen (informatie, tijd, duidelijke instructies...) doorgeven. Op die manier kunnen leerkrachten op bepaalde momenten optreden namens de hiërarchische lijn.

De werkgever kan voor zijn welzijnsbeleid steunen op enkele ondersteunende diensten: een interne dienst voor preventie en bescherming op het werk (IDPB(W)) en een externe dienst (EDPB(W)). Bepaalde installaties (bv elektrische installatie, liften...) moeten gekeurd worden door een Externe dienst voor technische controle (EDTC). Het is belangrijk dat de werkgever de adviezen van die instanties niet gewoon bijhoudt maar er ook iets mee doet, wanneer bv blijkt dat er iets schort aan de installaties. Sociaal overleg gebeurt in het Comité voor preventie en bescherming op het werk (CPBW) of, indien er geen CPBW is, de vakbondsafvaardiging of rechtstreekse werknemersconsultatie. Luisteren naar je medewerkers is van het grootste belang

De toezichtshoudende dienst voor de federale welzijnswet is FOD WASO. Die gaat na of alles gebeurd is zoals verwacht of geadviseerd. Indien iets niet in orde is, komt de inspectie terug.

De aansprakelijkheid wordt geregeld door het Sociaal Strafwetboek. De werkgever is altijd burgerrechtelijk aansprakelijk, de werknemer kan wel zelf aansprakelijk worden

gesteld als hij zelf bewust saboteert, pesterijen uithaalt of geweld/seksueel overschrijdend gedrag pleegt.

Pieter De Munck besloot zijn uiteenzetting met de volgende aandachtspunten:

- Welzijn van de werknemers is cruciaal voor een rechtsstaat en staat daarom centraal in de wetgeving;
- De werkgever met hiërarchische lijn (aangestelden en lasthebbers) voert het welzijnsbeleid in de onderneming op alle vlakken en is verantwoordelijk;
- Preventiediensten adviseren de werkgever en staan ter beschikking van de werknemers;
- De werkgever blijft steeds aansprakelijk bij eventuele overtredingen en ongevallen.

Rol van de externe dienst

De heer *Jeroen Aussems* (foto rechts) van de externe dienst IDEWE, belichtte eerst de taken van zo'n EDPBW. Die voert aanvullend taken uit die de interne dienst niet zelf kan vervullen, met name rond de zeven welzijnsaspecten: arbeidsveiligheid, arbeidsgezondheid, psychosociale aspecten, ergonomie, arbeidshygiëne, milieu en verfraaiing van de werkplaats. De externe dienst speelt in op de uitdagingen in onderwijs zoals schaalvergroting en de plaats van welzijn hierin, personeelsbeleid (diversiteit op school, ziekteverzuim, M-decreet, moederschapsbescherming...), toenemende planlast, leerkracht als topsporter (stemgebruik), soms verouderde infrastructuur, doorlichting en onderwijsinspectie, krappe budgetten.... Voorts ging hij in op de nieuwe financiering van de EDPBW's (afhankelijk van de risicocategorie en de bedrijfsgrootte) en de recente wijzigingen aan de wetgeving. De externe dienst begeleidt ook het maken van risicoanalyses. Aussems gaf aan graag te werken op scholengemeenschapniveau, met één aanspreekpunt. In zijn uitgebreide presentatie stond het aanbod van IDEWE vermeld voor de verschillende onderwijsniveaus.

Vragenronde

We hadden ongeveer een uur uitgetrokken voor de vragenronde maar dat bleek nog wat te weinig. De deelnemers hadden de kans gekregen vooraf vragen door te sturen en op de avond vragen schriftelijk in te dienen. Toch werden er nog heel wat mondelinge vragen gesteld. Te veel om die avond zelf te beantwoorden en om in het bestek van dit artikel te behandelen. Maar geen nood: alle vragen en antwoorden werden opgelijst en na afloop nog eens doorgestuurd naar de sprekers ter controle en ter aanvulling. De deelnemers zullen het volledige overzicht van vragen en antwoorden ontvangen. Het zal (hopelijk vanaf

januari 2016) ook te vinden zijn op de website van het Vicariaat onderwijs

(www.vikom.be) bij 'Dienst schoolorganisatie' en daarbinnen in de rubriek 'welzijn en preventie' bij 'activiteiten'.

Evaluatie

42% van de deelnemers (40 mensen) vulde achteraf een evaluatieformulier in. Drie vierden daarvan waren schoolbestuurders of directeurs, de anderen waren preventieadviseurs of hadden een andere functie. Bijna 60% beoordeelde de workshop goed tot zeer goed. Voor 6 deelnemers was hij middelmatig en voor 3 deelnemers zwak. 7 respondenten gaven geen antwoord. De meningen over de sprekers waren duidelijk wat verdeeld. Hun deskundigheid werd sterk op prijs gesteld, soms kwam het wat belerend over en niet altijd heel concreet. Dat was

wel het geval bij de vragenronde, die interessant bevonden werd. De lesgevers hadden duidelijk voeling met het werkterrein. De meerderheid zag zijn verwachtingen (actualisering van hun kennis, praktische info, nieuwe inhoud) ingelost, maar sommigen minder. Dat waren vooral de preventieadviseurs, maar in de uitnodiging hadden we ons dan ook speciaal gericht tot de hiërarchische lijn. De preventieadviseurs waren zeker welkom maar inhoudelijk was de materie voor hen natuurlijk bekend terrein. Ze vonden het wel oké dat schoolbestuurders en directeurs dit eens duidelijk uiteengezet kregen. Bij de suggesties noteren we graag dat we nog expliciete sessies voor de hiërarchische lijn mogen aanbieden.

Guido François mocht om 22 uur de avond afsluiten met een verwijzing naar wat Pieter De Munck tijdens de vragenronde inbracht: "welzijn is een microbe, je hebt de overtuiging of niet". Hij hoopte dat de workshop zoveel mogelijk deelnemers had kunnen besmetten...

Bezoek aan BuSO Sjabi Puurs

De diocesane stuurgroep preventieadviseurs vergaderde op 17 november 2015 in het cultureel centrum De Kollebloem in Puurs. Gastheer was stuurgroep lid Paul Van Assche. Hij had voor na de vergadering een bezoekje geregeld aan het Sint-Jan Berchmansinstituut BuSO Puurs.

Wij kregen een rondleiding door de vervangende leidinggevende. De inkomhal oogde indrukwekkend dankzij een reusachtig tandrad van de ene of andere machine. Voorts zagen we lokalen aangepast aan de specifieke doelgroep van het buitengewoon secundair onderwijs. Een time-outruimte waar jongeren zich wat kunnen afreageren na een woede-uitbarsting is hier geen overbodige luxe. Vanuit de specifieke invalshoek van preventie en veiligheid hadden de stuurgroep leden vooral oog voor het voorkomen van

Een reusachtig tandrad in de inkomhal van BuSO Sjabi in Puurs

ongevallen. De keuken die voorbereid op grootkeuken en horeca is op een aangepaste manier ingericht, ook de oefenruimte voor magazijnier/logistiek helper, de lasaf-

deling en het atelier voor bouw- en metselwerk (foto links). Daarnaast zijn ook de zachtere sectoren van het beroepsonderwijs vertegenwoordigd: ouderenzorg en keukenhulp. We zagen moderne en ruime klaslokalen waar leerlingen individueel begeleid kunnen worden. Ook de groene omgeving en de gecompartmenteerde speelplaats zorgen ervoor dat de BuSO-leerlingen af en toe tot rust kunnen komen.

De stuurgroep gaat volgende vergadering opnieuw de boer op: op 19 januari 2016 vindt de vergadering plaats in Don Bosco Haacht en is er een bezoek gepland aan de nieuwe lasafdeling.

Ontmoeting van directeurs met coördinerende opdracht in scholengemeenschappen basis- en secundair onderwijs 13 november 2015

Het was al een hele tijd gepland en moest, omwille van een treinstaking op 9 oktober, al een keer uitgesteld worden, maar op vrijdag 13 november 2015 was het dan toch zo ver: directeurs met coördinerende opdracht (dirco's) en coördinerend directeurs (codi's) van scholengemeenschappen basis- en secundair onderwijs uit het aartsbisdom kwamen samen voor een gezamenlijke praktische workshop in het kader van de BOS-operatie, waarbij BOS staat voor 'Bestuurlijke Optimalisering en Schaalvergroting'.

Ruim 30 dirco's en codi's zakten naar Mechelen af voor een praktische workshop met ontmoetingskansen

Het initiatief ging uit van de Dienst Schoolorganisatie van het Vicariaat Onderwijs en was een uitvloeisel van wat gevraagd was in eerdere, afzonderlijke vergaderingen met dirco's en codi's op 26 en 27 februari 2015. Daar kaartten we de mogelijke rol aan die directeurs met een coördinerende opdracht in een scholengemeenschap kunnen vervullen in het BOS-proces. De dirco's vroegen zich af waarom we niet eens een gezamenlijke vergadering konden organiseren tussen dirco's en codi's, aangezien het toch de bedoeling was om niveau-overschrijdend te gaan samenwerken op het niveau van besturen. De codi's stonden daar ook voor open indien er een goede invulling kon worden gegeven aan die ontmoeting. Zo gevraagd, zo gedaan. In samenwerking met Willy Penninckx, een lid van het Comité Besturen van Mechelen-Brussel, organiseerden we op die bewuste vrijdag de dertiende een praktische workshop in het Diocesaan Pastoraal Centrum in Mechelen. 32 dirco's en codi's gingen op de uitnodiging in. Dat is ruim de helft.

Guido Dewinter, procesbegeleider BOS en ook nog halftijds dirco, schetste eerst de inhoudelijke doelstellingen: elkaar beter leren kennen, iets nieuws leren en zelf ook inbreng kunnen doen, ervaringen en visies uitwisselen over de niveaus heen en nagaan wat de plaats en de rol van dirco's en codi's kan zijn in het BOS-proces, als mogelijke facilitator. Willy Penninckx schetste de verschillende fases in het BOS-proces. In vele regio's is men de eerste sensibiliserings- en verkennende fase (Ontwaken en Oriënteren) al voorbij en zit men volop in fase 2: een intentieverklaring om verdere gesprekken te voeren, een quick scan en mogelijk al een beslissing tot fusie of samenwerking (Ontdekken). Pas dan begint het 'veranderingsproces' (Ontplooiën), waarbij het nuttig is bepaalde werkvormen te hanteren om vlotter meningen uit te wisselen en tot besluitvorming te komen.

Vervolgens startte de eerste sessie gesprekken in kleinere groepen, die gemengd waren samengesteld: zowel dirco's als codi's, mensen met ervaring in niveau-overschrijdende schoolbesturen en andere, regionaal gespreid. Na een korte voorstellingsronde waarin iedereen kon vertellen hoe het met de BOS-operatie in zijn of haar regio gesteld was, wisselden ze van gedachten over welke initiatieven inspirerend kunnen werken en welke vormen van samenwerking binnen een scholengemeenschap overgenomen konden worden, als de scholen onder één nieuw niveau-overschrijdend schoolbestuur zouden komen. Indien er nog tijd overbleef kon men zich buigen over de vraag op welke manier personeelsleden en andere stakeholders betrokken konden worden bij de BOS-operatie en wat daarin de rol kon zijn van de directeurs, de dirco's en de codi's.

Het werd een boeiende uitwisseling. Op heel veel plaatsen zijn er al, soms verregaande, gesprekken tussen schoolbesturen. Vaak zijn directeurs met coördinerende opdracht daarbij betrokken om de vergaderingen mee voor te bereiden, te faciliteren en de verslaggeving te verzorgen.

Foto boven: Guido Dewinter licht het opzet toe.
Andere foto's: groepswerk
(Foto's: Willy Penninckx en Guido François)

Na een korte pauze legde Willy Penninckx de werkvorm *world café* uit, die dezelfde groepen meteen konden uittesten aan de hand van het thema: samen nadenken over en bouwstenen aanbrengen voor de meest aangewezen organisatievorm voor een schaal-vergroot schoolbestuur.

Foto boven: Willy Penninckx legt uit wat de werkvorm 'world café' precies inhoudt. Andere foto's: reizigers van het world café in wisselende groepjes

De term *world café* werd gekozen vanuit de vaststelling dat cafés broedplaatsen kunnen zijn voor de toekomst, levende netwerken met een aantal goede vragen die voortgekomen zijn uit een eerste overleg. De werkvorm brengt de verschillende perspectieven op een spontane manier bij elkaar zodat er via kruisbestuiving stap voor stap een uitdagend toekomstbeeld ontstaat voor (in dit geval) een nieuw schoolbestuur. Het is belangrijk daarvoor de juiste omgeving te creëren, waarbij iedereen kan luisteren en spreken als gelijken, de focus legt op wat belangrijk is, mee kan delen wat er in zijn hoofd speelt, kan spreken vanuit zijn eigen denken en voelen. Het gaat dus om luisteren om te begrijpen in plaats van defensief luisteren, luisteren naar onderliggende verbanden en patronen. Tijdens de gesprekken noteert de host of moderator zoveel mogelijk op grote bladen.

Concreet ging het zo: in een eerste ronde bracht iedereen zijn of haar bouwstenen in van wat hij of zij belangrijk achtte in een organisatievorm voor een schaal-vergroot schoolbestuur, bv een overlegcultuur en goede communicatie, een duidelijke structuur met lokale verankering en inspraak van de basis, expertise in het bestuur enzovoort.

In een tweede ronde bleven de host en één deelnemer zitten aan de tafel en verspreidden de andere 'reizigers' zich over de andere tafels (wij hadden vier groepen van 8 deelnemers,

wat nog iets te groot was). De host overliep wat hij uit het eerste gesprek genoteerd had en vulde op de grote bladen aan wat er vanuit andere groepen bij kwam. In de groep die ik zelf mocht modereren kwam er niet zoveel nieuws bij. Ik noteerde het er bij en toen probeerden we een top tien op te stellen van wat iedereen het belangrijkste vond.

Bij de derde wissel bleek dat 8 op de 10 prioritaire bouwstenen overeen kwamen met wat aan andere tafels ingebracht was. Dat wijst op een grote eensgezindheid over de koers die de deelnemers wilden varen. De opdracht in de derde ronde was om één of meer van die prioriteiten verder uit te werken, te verdiepen. Wij deden dat met het item 'duidelijke structuur'. In een huishoudelijk reglement kun je de bevoegdheden van het centrale bestuur en eventuele plaatselijke (bestuurs)comités goed afbakenen. Je kunt zorgen voor zo weinig mogelijk tussen-niveaus en voor een zo groot mogelijke expertise in de raad van bestuur.

Een andere groep diepte het item 'één visie'

verder uit, de andere groepen de items 'bevoegdheden' en 'expertise'.

De workshop was bedoeld als een oefening van de werkvorm en de tijd was wat te beperkt om het thema voldoende uit te diepen. In een reële situatie is het de bedoeling met de uitkomst realistisch en oplossingsgericht om te gaan en bij de prioriteiten te noteren 'later te bespreken', 'uit te diepen', 'te vertalen naar een concrete organisatiestructuur' en na te gaan wat daarvan makkelijk of nog niet realiseerbaar is en welke impact het heeft. De powerpointpresentatie waarin Willy Penninckx alles toelicht en waarin ook andere werkvormen voor veranderingsprocessen vermeld worden, kunt u downloaden via de website www.vikom.be.

Via de volgende link belandt u meteen op de juiste pagina: [/sites/default/files/imce/world_cafe_13-11-2015_vicariaat_m-b.ppt](https://sites/default/files/imce/world_cafe_13-11-2015_vicariaat_m-b.ppt). Daar zijn ook de resultaten van het groepswerk te vinden: [/sites/default/files/imce/world_cafe_verslag_gespreksgroepen.docx](https://sites/default/files/imce/world_cafe_verslag_gespreksgroepen.docx).

Guido François sloot de voormiddag af met de vraag of de deelnemers graag nog eens terugkomen voor een volgende ontmoeting. Die mag er zeker komen maar dan het liefst over een half jaar, wanneer de BOS-operatie al wat verder staat. De uitgeteste werkvorm werkte in elk geval inspirerend. Eén van de hosts liet weten dat ze die recent met succes heeft toegepast in haar bestuur.

Zowat de helft van de deelnemers bleef nog even mee middagmalen in het huisrestaurant, waardoor dit kennismakingsmoment nog een mooi verlengstuk kreeg.

Vieringen, conferenties...

Colloquium Basisonderwijs Houffalize Een minder bevolkte 15de editie

Van 25 tot 27 november 2015 vond de vijftiende editie plaats van het colloquium voor directeurs basisonderwijs van het aartsbisdom Mechelen-Brussel in het centrum Ol Fosse d' Outh (Vayamundo) in Houffalize. Bijna 250 directeurs en pedagogisch begeleiders konden zich verdiepen in enkele referaten en drie werkwinkels, te kiezen uit meer dan 30 thema's.

Toch waren er bijna een derde minder deelnemers dan aanvankelijk ingeschreven (167 van de 245). Omwille van het terreurdreigingsniveau 4 waren alvast alle directeurs van Brussel thuis (lees in hun school) gebleven. Ook uit de onmiddellijke omgeving van de hoofdstad (Vilvoorde, Dilbeek, Wemmel...) moesten directeurs ter elfder ure afhaken. Dat was met grote spijt in het hart maar zij wilden hun verantwoordelijkheid nemen. Zoals een kapitein zijn schip niet verlaat als het in woelige wateren terecht komt, zo vonden de directeurs dat hun plaats op school was. Na twee dagen van volledige sluiting waren de

De deelnemende directeurs werden onthaald in een grondig vernieuwd cafetaria

scholen in Brussel en de rand opnieuw open gegaan, maar met verstrengde veiligheidsmaatregelen waarover de politie in de loop van die week voortdurend overleg

15 deelnemers kregen een presentje voor hun 15de deelname op rij (foto: Jo Coppens)

wou hebben met de schoolverantwoordelijken. In Houffalize brachten hun collega's veel begrip op voor de onvoorziene situatie en veel sympathie voor hun verantwoordelijkheidszin. Ze moesten immers veel missen van wat zo'n colloquium uniek maakt: gezellige ontmoetingskansen met collega's, een ontspannen sfeer, lekkere maaltijden en leerrijke werkwinkels en referaten. Al die ingrediënten waren weer ruim aanwezig maar verloren wat van hun glans doordat er 78 mensen ontbraken. Sommige werkwinkels kregen heel wat minder deelnemers over de vloer en sommige moesten zelfs geschrapt worden. Maar de aanwezigen lieten het niet te veel aan hun hart komen. Met minder volk in de werkwinkels was er meer tijd voor een meer persoonlijke benadering. Wie voor de 15de keer op rij deelnam kreeg een presentje en een aparte fotoshoot. Dat waren toevallig (?) 15 mensen maar bij de verontschuldigten waren er misschien ook nog trouwe deelnemers?

Foto boven: Guido Dewinter en Jo Coppens
Foto onder: Dolf Van den Berg

Ter nagedachtenis aan de terreurdaad in Parijs las *Guido Dewinter* een bezinnende tekst voor waarin een Franse journalist wiens vrouw omkwam in 'le Bataclan' zich op verrassend milde, niet wraakzuchtige toon richtte naar de terroristen. Ze waren zijn haat niet waard. Het waren beklievende, vredelievende en hoopvolle woorden. We kregen ook nog het hartverwarmende filmpje te zien waarin een intelligente Parijse kleuter zijn vader vragen stelt over de terreur. Hij begrijpt eerst niet goed dat bloemen en kaarsen ons kunnen beschermen tegen de wapens van de 'slechte mensen' maar raakt tenslotte toch gerustgesteld.

Directeur *Roel Aerts* (foto rechts) begeleidde ons vervolgens op gitaar bij het door hem geschreven en gecomponeerde colloquiumlied 'Kijk eens door een andere bril'.

In het openingsreferaat brak de Nederlandse professor *Dolf van den Berg* een lans voor het 'herstel van de pedagogische dimensie'. Hij pleitte voor een terugkeer naar de kern: 'waartoe dient het onderwijs?' als reactie tegen de beknelende bestuurlijke drukte en opstapeling van beleid. 'Waarom ordenen we onderwijs al zo lang op basis van de leeftijd van leerlingen en waarom is er voor elke leerling eenzelfde onderwijstijd?' De spreker vuurde nog meer van die vragen op ons af en deed ons nadenken over wie we zelf zijn en waarom we zo blijven vasthouden aan wat we altijd al op een bepaalde manier gedaan hebben. Tijdens een werkwinkel in de namiddag ging de spreker dieper op dat thema in.

Na het lekkere middagmaal startten de eerste werkwinkels. Ik koos, met vier anderen, de werkwinkel van mijn collega *Jürgen Mettepenningen* over 'wat bedoel je met katho-

Eerste werkwinkel met Jürgen Mettepenningen over de inhoud van 'katholiek'

Foto onder: de gebedsviering in de stemmige kerk van Houffalize

Foto rechts onderaan: een jenevertje als opkikkertje

liek?' Wij kregen eerst de gelegenheid om alle negatieve connotaties te noteren en nadien de positieve. Katholiek wordt vaak verbonden met de kerk als instituut en die ligt de laatste tijd vaak onder vuur. Ze wordt gemakkelijk als star en hypocriet ervaren, niet van deze tijd, hiërarchisch en autoritair. Toch konden we bijna allemaal ook heel wat goede ervaringen met die kerk noteren en aan elkaar vertellen, vooral dankzij inspirerende figuren. De term katholiek wordt de laatste tijd vaak verbonden met dialogeschool en lijkt bewust gekozen in plaats van de term 'christelijk'. De moderator lichtte toe waarom. Bij de discussie erover bleek dat het niet zo eenvoudig zal worden om de basis te overtuigen te groeien naar een katholieke dialogeschool omdat leer-

krachten, directies en besturen te weinig betrokken zijn van bij de conceptfase. Het lijkt, volgens een deelnemer, weer iets te worden dat van boven af gedropt of opgelegd wordt maar waarvoor de voedingsbodem ontbreekt. In de vormingen die vanuit Katholiek Onderwijs Vlaanderen aangeboden zullen worden in de loop van de volgende maanden en jaren zal men daar zeker rekening mee moeten houden.

Van een werkwinkel over 'katholiek' naar een gebedsviering in de charmante dorpskerk van Houffalize

ze was geen grote stap, in feite was het maar een kwartiertje stappen. Via een diamontage, met commentaar van *Jürgen Mettepenningen*, werden we ondergedompeld in het actuele thema van de barmhartigheid. Een jenevertje op het dorpsplein mocht ook dit jaar niet ontbreken, vonden de organisatoren en het had wel iets gezelligs, daar in de invallende duisternis.

De volgende ochtend trok iedereen naar de tweede werkwinkel van zijn of haar keuze. Ik bleef in dezelfde sfeer door te opteren voor

Tweede werkwinkel: spelen-derwijze inzicht krijgen in het opvoedingsproject

Helena Vanden Berg met de werkwinkel ‘Met welke bril kijkt je team naar ‘het eigen opvoedingsproject’? Via interactieve werkvormen leerden we hoe je aspecten van dat schooleigen opvoedingsproject in de focus kunt brengen op een heel betrokken manier.

Bij een van de opdrachten voelden we ons bijna letterlijk verbonden door geblinddoekt de vorm van een huis tevoorschijn te toveren met behulp van touwen. Elk mocht een steen uitkiezen om te vertellen waarom die vorm hem of haar aansprak in het kader van het project of de opdracht waar hij of zij voor staat. En zo waren er nog wel wat fijne werkvormen die alles behalve bedreigend overkwamen maar waaruit we heel wat van elkaar konden leren.

Na het middagmaal kreeg iedereen vrij. Tijd om te wandelen, voor een uitstap of een rustige namiddag in de sterk verbouwde en gezellige bar en foyer.

Daarna volgde een tussenreferaat. Professor-emeritus *Roger Standaert* (foto rechts) wist ons opnieuw te boeien met het referaat over ‘de becijferde school’ dat hij ook al gebracht had op het congres voor directies secundair onderwijs in maart 2015 (zie VONDeLing april 2015). Wij mogen leerlingen niet demotiveren door hun prestaties constant via cijfers te vergelijken met die van hun klasgenoten. “Niet alles wat telt kan geteld worden en niet alles wat geteld kan worden telt”. Bij de menswetenschappen wil men ook meetinstrumenten zoals bij de natuurwetenschappen, standaardisering en uniformisering via meetbare output. We moeten ons afvragen wat we willen meten en wat niet, waarom we dat doen en vanaf wanneer een resultaat onvoldoende is.

Regine Vandenput liet de stem van DCBaO horen

Regine Vandenput liet de stem van DCBaO horen, dat is de belangenvereniging van directeurs basisonderwijs. Zij was blij met de vijfkoppige vertegenwoordiging van DCBaO in de Adviesraad basisonderwijs in Katholiek Onderwijs Vlaanderen.

Hoofdbegeleider *Jo Coppens* nodigde na afloop iedereen van harte uit voor een happy hour, waarbij de pensioennemende begeleiders gehuldigd werden: voor *Sonia Backx* zong de hele zaal een gelegenheidslied en regiodirecteur *Guido Vandevenne* kreeg later op de avond in de eetzaal een serenade van een heus jachthoornensemble, zo weggeplukt uit Saint-Hubert. Beiden kregen een mooi aandenken. Nog later op de avond konden directeurs met elastieken benen een danspasje wagen bij discomuziek verzorgd door dj-vandienst *Alain Noëz*, geassisteerd door

Een gelegenheidslied speciaal voor het afscheid van Sonia Backx (uiterst links)

Marc Brans, beiden pedagogisch begeleiders. Ontmoetingskansen genoeg. Wie aan de kwistige decibels wou ontsnappen kon terecht bij het gezellige haardvuur in de foyer of bij de biljarttafel. In die ruimte konden directeurs de hele namiddag terecht met hun

vragen aan *Hugo Ruymbeke*, specialist van onderwijswetgeving basisonderwijs in Katholiek Onderwijs Vlaanderen.

Een jachthoornensemble deed de eetzaal daveren. Was het een verrassing voor regiodirecteur Guido Vandevenne?

Voor de derde werkwinkel, op vrijdag, had ik gekozen voor het thema ‘Van ‘Hier spreekt men Nederlands’ naar positief omgaan met meertaligheid op school’, onder leiding van *Yvan Ameye*, *Katleen Koopmans* en *Ingrid Schoofs*. Groot was onze verbazing toen Katleen ons in het Frans begroette en ons uitnodigde onszelf in het Frans voor te stellen, “omdat we nu eenmaal in Wallonië verbleven en het Frans daar de voertaal is”. Tot onze opluchting was die anderstalige aanzet maar bedoeld om ons beter te laten aanvoelen in welke beginsituatie anderstalige kinderen in onze scholen

De derde werkwinkel van *Ingrid Schoofs*, *Katleen Koopmans* en *Yvan Ameye* dompelde ons onder in een heus taalbad

geconfronteerd worden met een schooltaal die ze in het begin met moeite begripen, maar waarvan we wel verwachtten dat ze die binnen een redelijke termijn onder de knie krijgen. De moderatoren zoomden in op het begrip meertaligheid en op de soms krampachtige manier waarop scholen daarmee omgaan. Een filmpje van een West-Vlaamse klas met heel wat verschillende nationaliteiten liet zien hoe goed het werkt als de onderwijzer op een positieve manier omgaat met de taaldiversiteit in de klas. ‘Als kinderen op school impulsen krijgen om hun moedertaal verder te ontwikkelen, levert dit winst op voor de taalontwikkeling Nederlands’, is één van de nieuwe inzichten. We kregen wat vuistregels voorgeschoteld en konden via werkvormen met elkaar in gesprek gaan over enkele stellingen. Het kwam allemaal hierop neer: positieve aandacht voor de thuishalen van kinderen op school wordt een hefboom voor het leren van het Nederlands als tweede taal. Het was jammer dat er geen Brusselse scholen vertegenwoordigd waren, anders had dit nog tot boeiende discussies kunnen leiden.

Boven: The Big Mo en een paar vrijwilligers voor een uurtje improvisatietheater. Rechts: Guido Vandevenne tijdens zijn afscheidswoordje

Als afsluiter in het grote auditorium was *The Big Mo* uitgenodigd, improvisatietheater uit Nederland. Zij betrokken vrijwilligers uit de zaal bij hun acts, waarbij de aanwezigen zelf de voorzetten mochten geven. Een onderwijscontext levert altijd grappige en absurde toestanden op.

Regiodirecteur *Guido Vandevenne* kreeg de eer om het voor hem laatste colloquium af te sluiten met een emotioneel huldeblijk aan de directeurs van het onderwijsniveau waar de basis wordt gelegd van wat

kinderen later in hun leven worden. Guido blikte duidelijk met een rooskleurige bril terug op zijn kinderjaren. De deelnemers konden na een afscheidsbroodje voldaan hun rijbril opzetten om de terugtocht naar school of naar huis aan te vatten.

Mini-colloquium gepland voor verontschuldigde directeurs

De Pedagogische begeleiding doet een geste naar de directeurs die niet konden deelnemen aan het voorbije colloquium. Op **maandag 7 maart 2016** kunnen ze in het Diocesaan Pastoraal Centrum in Mechelen deelnemen aan een soort mini-colloquium van één dag: een openingsreferaat met aansluitend keuze uit vier werkwinkels, één in de voor- en één in de namiddag. Op die manier kunnen ze toch een deel vorming meepikken en collega's ontmoeten in een colloquiumsfeer.

Zin in Leren en Leven Nieuw leerplankader basisonderwijs

In het najaar 2015 organiseerde de Dienst Lerenden van Katholiek Onderwijs Vlaanderen in elk bisdom leerplandagen voor kernteams en schoolleiders. De bedoeling was het nieuwe leerplanconcept toe te lichten.

Kris De Ruyscher bleek als spreker vervuld van het nieuwe leerplankader en leerde ons kijken door de Zill-bril

Op 9 december 2015 zat het auditorium van het Diocesaan Pastoraal Centrum de hele dag goed vol, vooral in de voormiddag, met directeurs basisonderwijs en een paar teamleden per school. Samen konden ze kennismaken met het nieuwe leerplankader dat ten vroegste op 1 september en uiterlijk in 2019 ingevoerd zou moeten zijn in elke katholieke kleuter- en lagere school. De implementatie ervan is revolutionair en zal dan ook nog jaren van begeleiding en overleg vergen alvorens alle lerarenteams er mee weg zijn. Zij krijgen heel wat bewegingsvrijheid en hoeven zich niet meer te houden aan leerplannen. Wel moeten ze zich een heel ander denkkader eigen maken met oog voor de persoonsgebonden en de cultuurgebonden ontwikkeling van elk kind en ze moeten leren kijken door de Zill-bril, waarbij Zill staat voor 'Zin in leren, zin in leven', de slagzin van het nieuwe, geïntegreerde leerplanconcept.

De hele uiteenzetting werd enthousiast en met grote kennis van zaken gebracht door Kris De Ruyscher, medewerker van de Dienst Lerenden van Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Daar is een heel team al enkele jaren bezig met de uitwerking van het concept en van concreet materiaal. Elke deelnemer kreeg een kleurrijke waaier van persoonlijke en cultuurgebonden ontwikkelingsdoelstellingen die op een geïntegreer-

de manier aan bod komen tijdens de hele schoolloopbaan. De ontwerpers zien mogelijkheden om hierop voort te bouwen in het secundair onderwijs en kregen ook

interesse vanuit het buitengewoon onderwijs. De ontwikkeling van het kind staat centraal, niet het behalen van de zoveelste leerplandoelstelling.

Het concept blijkt nog niet helemaal af te zijn: het vak godsdienst moet nog uitgewerkt geraken bij levensbeschouwelijke ontwikkeling. Op het Comité Besturen bleek dat de schoolbesturen nog niet veel gehoord hebben over deze inhoudelijke omwenteling. Er is nog veel werk aan de winkel inzake informatie, consultatie en begeleiding.

Ontmoetings- en vormingsdag over pastoraal op school

Op **15 maart 2016** vindt er van 9u tot 15.30u een Vlaanderenbrede ontmoetings- en vormingsdag plaats voor pastoraal geïnteresseerden en geëngageerde leerkrachten en directies uit heel Vlaanderen.

Plaats: Universiteit Antwerpen, Hof van Liere (Tassiszaal), Prinsstraat 13 in 2000 Antwerpen. Deelnameprijs: 35 euro (documentatiemap en lunch inbegrepen).

Inschrijvingmodaliteiten en info vindt u via de volgende link:

http://www.ucsia.org/main.aspx?c=*UCSIA2&n=121592&ct=121592

Afscheidnemenden van links naar rechts:
Sonia Backx, Marijke Drossaert, Greet Verbeken en Guido Vandevenne

Personalia

Afscheid

Op 16 december 2015 nam het Vicariaat onderwijs met de hele ploeg van pedagogisch begeleiders afscheid van *Sonia Backx, Marijke Drossaert en Greet Verbeken*, begeleiders van het basisonderwijs en van *Guido Vandevenne*, regiodirecteur van Mechelen-Brussel.

Laatstgenoemde kreeg een afscheid in stijl. In het Figurentheater De Maan in Mechelen schetsten gelegenhedsinterviewers op een ludieke manier een beeld van wie Guido in zijn (thuis)omgeving betekent en betekend heeft. Enkele medewerkers haalden positieve herinneringen op aan hun samenwerking met de 'baas van de DPB'. Een gelegenhedskoor zong bestaande en speciaal gecreëerde liederen. Een fijne receptie sloot de viering af.

Het gelegenhedskoor van pedagogisch begeleiders bij de afscheidsviering van Guido Vandevenne

Welkom

Peter Op 't Eynde, de nieuwe regiodirecteur (foto Forum)

Aan *Peter Op 't Eynde*, de nieuwe regiodirecteur voor de pedagogische begeleiding in het aartsbisdom Mechelen-Brussel. Hij volgt vanaf 1 januari 2016 Guido Vandevenne op, die met pensioen is gegaan (zie hierboven).

Aan *Monseigneur Jozef De Kesel*, die op 12 december 2015 officieel ingehuldigd werd als aartsbisschop van Mechelen-Brussel in een goed gevulde Sint-Romboutskathedraal.

Nadien mochten de genodigden er een glaasje op drinken in de statige salons van het aartsbisdom. De Interdiocesane Jeugdendienst bood de kersverse aartsbisschop een reuzengebak aan en vestigde meteen zijn aandacht op de Wereldjongerendagen in Krakau in 2016.

We wensen Monseigneur De Kesel veel inspiratie en motivatie toe en danken ook zijn voorganger, *Monseigneur André-Joseph Léonard* voor zijn pastoraal werk in het aartsbisdom, waar hij alle parochies bezocht heeft.

Proficiat

Aan de vzw *Katholiek Onderwijs De Pelgrim*, die fier liet weten dat de twee Vlaamse meisjes die verkozen werden als sterkhouders van het nieuwe K3 allebei uit één van hun scholen komen: *Marthe De Pillecyn* (links) is afgestudeerd in kindercare in Sint-Norbertus Duffel, en *Hanne Verbruggen* (rechts) in Onthaal en Public Relations in COLOMAplus Mechelen.

De nieuwe K3: voor 2/3de gevormd door K.O. De Pelgrim (Foto: internet)

Christelijke deelneming

Aan de familie van priester *Kamiel De Rooms* (29 juli 1922 – 15 dec. 2015) en aan de hogeschool Odisee. E.H. De Rooms is jarenlang directeur geweest van de Economische Hogeschool Sint-Aloysius (EHSAL) in Brussel, die hij uitgebouwd heeft tot een bloeiende hogeschool in de Stormstraat. Hij was de voorganger van Dirk De Ceulaer, die nu ook afscheid heeft genomen van het directeurschap, maar nog steeds actief blijft in Odisee en in de op te richten stuurgroep voor Bestuurlijke Optimalisering en Schaalvergroting in de regio Leuven.